

POSTANOWIENIE

5 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 5 listopada 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Komendantowi Miejskiej Policji w P.
o odszkodowanie i zadośćuczynienie,
na skutek skargi kasacyjnej M.P.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 9 listopada 2023 r., I ACa 1891/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża M.K. kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje i nakazuje wypłacić ze środków Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz adwokata A.M. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych, powiększoną o należy podatek VAT, tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu powódce M.K.**

[J.T.]

UZASADNIENIE

Powódka M.K. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi, którym oddalono apelację skarżącej w sprawie o odszkodowanie i zadośćuczynienie przeciwko Skarbowi Państwa – Komendantowi Miejskiej Policji w P.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała nieważność postępowania. Podniosła przy tym, że wyrok Sądu drugiej instancji został wydany w warunkach nieważności postępowania, gdyż skarżąca została pozbawiona możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W toku postępowania przed Sądem Okręgowym nie miała ona bowiem pełnomocnika z urzędu, który był jej potrzebny z uwagi na trudną sytuację zdrowotną i majątkową, a w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym pominięto dowody wnioskowane w apelacji (sporządzonej już przez ustanowionego dla skarżącej pełnomocnika z urzędu).

Ostatecznie z wywodów skargi wynika, że w ocenie powódki stan z art. 379 pkt 5 k.p.c. zaistniał w sprawie dlatego, że Sąd drugiej instancji ocenił, iż określone twierdzenia i dowody były spóźnione, tzn. że powódka mogła przedstawić je jeszcze w postępowaniu przed Sądem Okręgowym, tymczasem z powodu stanu zdrowia i sytuacji życiowej powódki „istniały obiektywne przesłanki, dla których strona powodowa nie mogła zgłosić stosownych wniosków dowodowych na wcześniejszym etapie postępowania” (s. 6 skargi kasacyjnej).

Zawarcie w art. 398⁹ k.p.c. przyczyny kasacyjnej w postaci nieważności postępowania wynika z konieczności możliwie każdorazowego eliminowania uchybień procesowych o najdonioślejszym charakterze. Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. nieważność postępowania należy brać pod uwagę z urzędu. Oznacza to także możliwość uwzględnienia skargi niezależnie od tego, czy skarżący sformułował stosowny zarzut naruszenia określonego przepisu

postępowania, oraz tego, czy wykazał on możliwość wpływu tego uchybienia na wynik sprawy (zob. postanowienie SN z 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02).

Jednocześnie, mając na względzie okoliczność, że na etapie tzw. przedsądu nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania nie jest konieczne najzupełniej pewne wykazanie, że postępowanie przed sądem drugiej instancji dotknięte było wadliwością określoną w art. 379 k.p.c. Konieczne jest jednak przedstawienie argumentacji, z której wynika, że stan taki jest co najmniej wysoce prawdopodobny (zob. postanowienie SN z 18 lipca 2024 r., I CSK 2176/23).

Zastrzeżenia powódki nie świadczą o tym, by przed Sądem Apelacyjnym doszło do stanu nieważności postępowania. Już na etapie apelacji skarżąca korzystała z pomocy profesjonalnego pełnomocnika. Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że powódka w apelacji „[...] nawet nie wywiązała się z formalnego obowiązku uprawdopodobnienia” okoliczności mających świadczyć o tym, że nie mogła ona podnieść odpowiednich twierdzeń i dowodów w postępowaniu przed Sądem Okręgowym (s. 10 uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego). Nawet jeżeli stan zdrowia i sytuacja osobista powódki (brak stałego miejsca zamieszkania) rzeczywiście uniemożliwiały jej zgłaszanie twierdzeń i dowodów, to profesjonalny pełnomocnik powinien był wyjaśnić to w apelacji. Nieuczynienie tego nie oznacza, że na skutek błędu Sądu Apelacyjnego doszło do pozbawienia powódki możliwości obrony jej praw.

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podała oczywistą zasadność skargi. Ponownie wskazała przy tym na nieprzeprowadzenie wnioskowanych w apelacji dowodów, a jednocześnie stwierdziła, iż Sąd Apelacyjny pominął to, że doszło do pozbawienia powódki możliwości obrony jej praw w postępowaniu przed Sądem Okręgowym, gdyż nie rozważono należycie skutków zaniechania przez Sąd pierwszej instancji stosownych pouczeń powódki. Ta druga okoliczność wiązana była z tezą o nieposiadaniu przez skarżącą zdolności postulacyjnej, względnie brakach w tej zdolności (s. 7 skargi), a także o nieudzielaniu powódce „stosownych pouczeń” przez Sąd pierwszej instancji.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (zob. postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08).

Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Uzasadnienie wniosku powódki wymaganiom tym nie odpowiada i sprowadza się do powtórzenia tezy o nieprawidłowym pominięciu dowodów zgłaszanych przez powódkę oraz o niedostrzeżeniu stanu z art. 379 pkt 5 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Okręgowym.

Pierwsza z opisanych kwestii, tj. pominięcie dowodów zgłoszonych przez powódkę w apelacji, została już wyjaśniona w ramach rozważań dotyczących nieważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym. To skarżąca (reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu) powinna była wyjaśnić Sądowi drugiej instancji przyczyny, które powodowały, że określone twierdzenia i dowody, zgłoszone dopiero w apelacji, nie były spóźnione. Ponadto, aby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona, skarżąca powinna była wyjaśnić, jak nieprzeprowadzenie wspomnianych dowodów przełożyło się – w niebudzący żadnych wątpliwości sposób – na wynik postępowania. Takiego wywodu w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania również nie zawarto.

Z kolei druga kwestia, to jest rzekoma nieważność postępowania przed Sądem Okręgowym, niedostrzeżona przez Sąd Apelacyjny, nie jest oczywista.

Skarżąca nie wyjaśnia, jakie konkretnie pouczenia były w sprawie niezbędne, ani jak nieudzielenie ich powódce przełożyło się na pozbawienie jej możliwości obrony swych praw. Teza o brakach w zdolności postulacyjnej nie przystaje natomiast do treści przepisów prawa, z których wynika, że zdolność postulacyjną ma zasadniczo każdy, kto posiada pełną zdolność do czynności prawnych (art. 65 § 1 k.p.c.). Powódka niewątpliwie nie jest ubezwłasnowolniona nawet częściowo, a następstwa ewentualnych faktycznych utrudnień w korzystaniu ze zdolności postulacyjnej mogły być usunięte dzięki zapewnieniu powódce profesjonalnej pomocy prawnej.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., mając na względzie sytuację powódki. Wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu ustalono na podstawie § 8 pkt 6 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

Beata Janiszewska

[J.T.]

[a.ł]